

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ» РҚБ
«ХАЛЫҚ» ЖҚ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

РОО «НАЦИОНАЛЬНОЙ
АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»
ЧФ «Халық»

THE BULLETIN

OF THE ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
«Halyk» Private Foundation

PUBLISHED SINCE 1944

1 (407)

JANUARY – FEBRUARY 2024

ALMATY, NAS RK

В 2016 году для развития и улучшения качества жизни казахстанцев был создан частный Благотворительный фонд «Халык». За годы своей деятельности на реализацию благотворительных проектов в областях образования и науки, социальной защиты, культуры, здравоохранения и спорта, Фонд выделил более 45 миллиардов тенге.

Особое внимание Благотворительный фонд «Халык» уделяет образовательным программам, считая это направление одним из ключевых в своей деятельности. Оказывая поддержку отечественному образованию, Фонд вносит свой посильный вклад в развитие качественного образования в Казахстане. Тем самым способствуя росту числа людей, способных менять жизнь в стране к лучшему – профессионалов в различных сферах, потенциальных лидеров и «великих умов». Одной из значимых инициатив фонда «Халык» в образовательной сфере стал проект *Ozgeris powered by Halyk Fund* – первый в стране бизнес-инкубатор для учащихся 9-11 классов, который помогает развивать необходимые в современном мире предпринимательские навыки. Так, на содействие малому бизнесу школьников было выделено более 200 грантов. Для поддержки талантливых и мотивированных детей Фонд неоднократно выделял гранты на обучение в Международной школе «Мирас» и в *Astana IT University*, а также помог казахстанским школьникам принять участие в престижном конкурсе «*USTEM Robotics*» в США. Авторские работы в рамках проекта «Тәлімгер», которому Фонд оказал поддержку, легли в основу учебной программы, учебников и учебно-методических книг по предмету «Основы предпринимательства и бизнеса», преподаваемого в 10-11 классах казахстанских школ и колледжей.

Помимо помощи школьникам, учащимся колледжей и студентам Фонд считает важным внести свой вклад в повышение квалификации педагогов, совершенствование их знаний и навыков, поскольку именно они являются проводниками знаний будущих поколений казахстанцев. При поддержке Фонда «Халык» в южной столице был организован ежегодный городской конкурс педагогов «*Almaty Digital Ustaz*».

Важной инициативой стал реализуемый проект по обучению основам финансовой грамотности преподавателей из восьми областей Казахстана, что должно оказать существенное влияние на воспитание финансовой

грамотности и предпринимательского мышления у нового поколения граждан страны.

Необходимую помощь Фонд «Халык» оказывает и тем, кто особенно остро в ней нуждается. В рамках социальной защиты населения активно проводится работа по поддержке детей, оставшихся без родителей, детей и взрослых из социально уязвимых слоев населения, людей с ограниченными возможностями, а также обеспечению нуждающихся социальным жильем, строительству социально важных объектов, таких как детские сады, детские площадки и физкультурно-оздоровительные комплексы.

В копилку добрых дел Фонда «Халык» можно добавить оказание помощи детскому спорту, куда относится поддержка в развитии детского футбола и карате в нашей стране. Жизненно важную помощь Благотворительный фонд «Халык» оказал нашим соотечественникам во время недавней пандемии COVID-19. Тогда, в разгар тяжелой борьбы с коронавирусной инфекцией Фонд выделил свыше 11 миллиардов тенге на приобретение необходимого медицинского оборудования и дорогостоящих медицинских препаратов, автомобилей скорой медицинской помощи и средств защиты, адресную материальную помощь социально уязвимым слоям населения и денежные выплаты медицинским работникам.

В 2023 году наряду с другими проектами, нацеленными на повышение благосостояния казахстанских граждан Фонд решил уделить особое внимание науке, поскольку она является частью общественной культуры, а уровень ее развития определяет уровень развития государства.

Поддержка Фондом выпуска журналов Национальной Академии наук Республики Казахстан, которые входят в международные фонды Scopus и WoS и в которых публикуются статьи отечественных ученых, докторантов и магистрантов, а также научных сотрудников высших учебных заведений и научно-исследовательских институтов нашей страны является не менее значимым вкладом Фонда в развитие казахстанского общества.

С уважением, Благотворительный Фонд «Халык»!

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н=2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мыктыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Б. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н=2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы РҚБ-нің Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ, 2024

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансеит Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагадинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник РОО «Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан», 2024

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhansait Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 4**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 6**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarın (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2024

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494
Volume 1. Number 407 (2024), 366–379
<https://doi.org/10.32014/2024.2518-1467.679>

MPHTI 06.52.33

© **R. Arzikulova^{1*}, Zh. Kuatbekov², S. Temirkhan¹, Sh. Alimkulova²,
Ch. Nurgaliyeva³, 2024**

¹Abai Kazakh National Pedagogical University;

²Sherkhan Murtaza International Taraz Innovation Institute Kazakhstan;

³Kyrgyz-Russian Slavic University named after B.N. Yeltsin Republic of
Kyrgyzstan;

E-mail: Rakha0212@mail.ru

THE IMPACT OF «KAZMUNAYGAS» ON THE MARKET OF KAZAKHSTAN

Arzikulova Rakhat Kalmakhambetovna — Candidate of Economic Sciences, Senior Lecturer of the
Abai Kazakh National Pedagogical University

E-mail: Rakha0212@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-2593-2520>;

Kuatbekov Zharas — PhD, Dean of the Faculty of Economics and Business, Sherkhan Murtaza
International Taraz Innovation Institute Kazakhstan, 030000, Taraz, International Taraz innovative
institute named after Sherhan Murtaza, Zheltoksan STR., 69B Zh

<https://orcid.org/0000-0002-0253-8088>;

Temirkhan Symbat — Jetisu Hub, Taraz Hub, Kids Hub chalet, Kids Hub, esilsymbat.madu.k@mail.ru,
Republic of Kazakhstan, Astana

<https://orcid.org/0009-0005-1262-5299>;

Alimkulova Shyrynkul — Senior Lecturer of the Accounting and Auditing Department,
SherkhanMurtaza International Taraz Innovation Institute

E-mail: alimkulova888@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-0253-8088>;

Cholpon Nurgaliyeva — Doctor of Economics, Professor, Department of Accounting, Analysis and
Audit, Kyrgyz-Russian Slavic University named after B.N. Yeltsin Republic of Kyrgyzstan, Bishkek

E-mail: nur-cholpon@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-3031-1312>.

Abstract. The intensity of the implementation of IPOs, their effectiveness and achievements, as well as the activity in the IPO markets are one of the factors that allow us to assess the state of the national and global economies, as well as determine the mood of investors and predict their behavior. Participants in the IPO process should take into account the manifestation of trends in the market of key public proposals with global, regional and National features. This article examines the potential impact of the IPO (Initial Public Offering) of Kazakhstan's largest oil and gas company, Kazmunaigas, on the Kazakh financial market. The article examines various aspects and consequences of this event, including a possible increase in market capitalization, impact on the investment environment, attracting investors, and expanding opportunities for Kazakh and foreign investors. The main

problem is how long they are stored. The main violators of the law are domestic companies with non-transparent ownership structure and financial flows. This factor significantly hinders attracting investments through IPO. In this article analyze how the IPO of Kazmunaigas can stimulate the development of the oil and gas industry and the diversification of investments in Kazakhstan, as well as what challenges and opportunities this event poses for the country.

Keywords: economy, economic diversification, sales market, investment activity, IPO

© Р.К. Арзикулова^{1*}, Ж.А. Қуатбеков², С.Қ. Темірхан¹, Ш.И. Алимкулова²,
Ч. Нұрғалиева³, 2024

¹Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті;

²Шерхан Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты;

³Б.Н. Ельцин атындағы Қырғыз-Ресей Славян университеті, Қырғызстан Республикасы, Бішкек.

E-mail: Rakha0212@mail.ru

«ҚАЗМҰНАЙГАЗ» IPO-НЫҢ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ НАРЫҚҚА ӘСЕРІ

Арзикулова Рахат Калмахамбетовна — экономика ғылымдарының кандидаты, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің аға оқытушысы

E-mail: Rakha0212@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-2593-2520>;

Қуатбеков Жарас Алпысбайұлы — PhD, Шерхан Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институтының экономика және бизнес факультетінің деканы

E-mail: Zharas007@mail.ru <https://orcid.org/0000-0002-0253-8088>;

Темірхан Сымбат Қалижанқызы — магистр Jetisu Hub Taraz Hub Kids Hub chalet Kids Hub
E-mail: esilsymbat.madu.k@mail.ru, Республика Казахстан. Астана

<https://orcid.org/0009-0005-1262-5299>;

Алимкулова Шырынкүл Исламбекқызы — Шерхан Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институтының «Есеп және аудит» кафедрасының аға оқытушысы

E-mail: alimkulova888@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-0253-8088>;

Чолпон Нұрғалиева — экономика ғылымдарының докторы, профессор, Б.Н.Ельцин атындағы Қырғыз-Ресей Славян университеті, Қырғызстан Республикасы, Бішкек, есеп, талдау және аудит кафедрасы, Бішкек

E-mail: nur-cholpon@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-3031-1312>.

Аннотация. IPO-ны енгізудің қарқындылығы, олардың тиімділігі мен жетістіктері, сондай-ақ IPO нарықтарындағы белсенділік ұлттық және ғаламдық экономикалардың жағдайын бағалауға, сондай-ақ инвесторлардың көңіл-күйін анықтауға және олардың мінез-құлқын болжауға мүмкіндік беретін факторлардың бірі болып табылады. IPO процесінің қатысушылары негізгі қоғамдық ұсыныстар нарығындағы жаһандық, өңірлік және ұлттық ерекшеліктермен тенденциялардың көрінісін ескеруі керек. Қазақстанның ең ірі мұнай-газ компаниясы «Қазмұнайгаз» АҚ-ның IPO (Initial Public Offering) Қазақстандық қаржы нарығына ықтимал әсерін қарастырады. Негізгі мәселелердің қаншалықты сақталатындығында. Зандардың негізгі бұзушылары-

меншік құрылымы мен қаржылық ағындары ашық емес отандық компаниялар. Бұл фактор IPO арқылы инвестицияларды тартуға айтарлықтай кедергі келтіреді. Мақалада осы оқиғаның әртүрлі аспектілері мен салдары, соның ішінде нарықтық капиталдандырудың ықтимал ұлғаюы, инвестициялық ортаға әсері, инвесторларды тарту, Қазақстандық және шетелдік инвесторлар үшін мүмкіндіктерді кеңейту қарастырылған. Мақалада «Қазмұнайгаздың» IPO-сы мұнай-газ саласының дамуын және Қазақстандағы инвестицияларды әртараптандыруды қалай ынталандыра алатынын, сондай-ақ бұл оқиғаның ел үшін қандай қиындықтар мен мүмкіндіктер тудыратынын талданады.

Түйін сөздер: экономика, экономиканы әртараптандыру, өткізу нарығы, инвестициялық белсенділік, IPO

© Р.К. Арзикулова^{1*}, Ж.А. Куатбеков², С.К. Темирхан¹,
Ш.И. Алимкулова², Ч. Нургалиева³

¹Казахский национальный педагогический университет им. Абая,
Алматы, Казахстан

²Международный Таразский инновационный институт имени Ш. Муртазы,
Тараз, Казахстан

³Кыргызско-Российский славянский университет им. Б.Н. Ельцина,
Бишкек, Кыргызстан
E-mail: Rakha0212@mail.ru

ВЛИЯНИЕ IPO «КАЗМУНАЙГАЗ» НА РЫНОК КАЗАХСТАНА

Арзикулова Рахат Калмахамбетовна — кандидат экономических наук, старший преподаватель Казахского национального педагогического университета им. Абая, Алматы, Казахстан
E-mail: Rakha0212@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-2593-2520>;

Куатбеков Жарас Алпысбаевич — PhD, декан факультета «Экономики и бизнеса», Международный Таразский инновационный институт имени Шерхана Муртазы, Тараз, Казахстан
E-mail: Zharas007@mail.ru <https://orcid.org/0000-0002-0253-8088>;

Темирхан Сымбат Калижанкызы — мастер Kids Hub, Астана, Казахстан
E-mail: esilsymbat.madu.k@mail.ru <https://orcid.org/0009-0005-1262-5299>;

Алимкулова Шырынкуль Исламбековна — старший преподаватель кафедры «Учет и аудит», Международный Таразский инновационный институт имени Шерхана Муртазы, Тараз, Казахстан

E-mail: alimkulova888@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-0253-8088>;

Чолпон Нургалиева — д.э.н., профессор кафедры «Бухгалтерский учет, анализ и аудит», Кыргызско-Российский славянский университет им. Б.Н. Ельцина Бишкек, Кыргызстан
E-mail: nur-cholpon@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-3031-1312>.

Аннотация. Интенсивность внедрения IPO, их эффективность и достижения, а также активность на рынках IPO являются одними из факторов, которые позволяют оценить состояние национальных и глобальных экономик, а также определить настроения инвесторов и предсказать их поведение. Участники процесса IPO должны учитывать проявление тенденций на рынке основных

публичных предложений с глобальными, региональными и национальными особенностями.

Данная статья исследует потенциальное влияние проведения IPO (Initial Public Offering) крупнейшей нефтегазовой компании Казахстана, "Казмунайгаз," на казахстанский финансовый рынок. В статье рассматриваются различные аспекты и последствия этого события, включая возможное увеличение рыночной капитализации, влияние на инвестиционную среду, привлечение инвесторов, и расширение возможностей для казахстанских и иностранных инвесторов. Ключевая проблема заключается в том, как долго они хранятся. Основными нарушителями закона являются отечественные компании с непрозрачной структурой собственности и финансовыми потоками. Этот фактор существенно препятствует привлечению инвестиций через IPO. В статье анализируются, как IPO "Казмунайгаз" может стимулировать развитие нефтегазовой отрасли и диверсификацию инвестиций в Казахстане, а также какие вызовы и возможности представляет данное событие для страны.

Ключевые слова: экономика, диверсификация экономики, рынок сбыта, инвестиционная активность, IPO

Кіріспе

Халықаралық тәжірибеде компаниялардың, оның ішінде қаржы секторының капиталдандыруын арттырудың тиімді тетіктерінің бірі қор нарығына бастапқы орналастыру (IPO) арқылы шығу болып табылады.

Компаниялар қаржылық ресурстар мен нарықтағы бәсекелестік артықшылықтарды арттыру үшін барлық құралдарды қолдануға мәжбүр. Қосымша капитал қажет болған жағдайда, дәстүрлі көздерден басқа: банктік несиелер, меншік иелерінің жарғылық капиталына салымдар, депозиттер, вексельдер мен облигациялар ұйымдардың қажеттіліктерін қаржыландырудың салыстырмалы түрде жаңа құралы кең тарады.

IPO нарығы енді отандық компаниялар үшін жаңа құрал емес, бірақ соған қарамастан әлі қалыптасу кезеңінде. Барлық экономикалық дамыған елдерде IPO қосымша қаржы ресурстарын тартудың және компанияның қызметін қаржыландырудың ең кең таралған құралы болып табылады. Бұл тақырыпты зерделеудің мақсаты Қазақстанда IPO ұйымдастыру ерекшеліктерін, сондай-ақ "ҚазМұнайГаз" ұлттық компаниясы мысалында акцияларды бастапқы орналастыруды талдау болып табылады.

2022 жылғы 7 қарашада "ҚазМұнайГаз" ұлттық компаниясының IPO шарттары жарияланды, ал 9 қарашада институционалдық инвесторлар үшін 30 қарашаға дейін және жеке тұлғалар үшін 2 желтоқсанға дейін созылатын өтінімдерді қабылдау басталды. Бір акция ұсынысының бағасы-8 406 теңге.

9 қарашада Қазақстанда KASE және AIX IPO шеңберінде "ҚазМұнайГаз" ҰК акцияларына жазылу басталды. ҚМГ және оның мажоритарлық акционері- "Самұрық-Қазына" қоры (оған компанияның 90,42 % акциясы тиесілі), үш жыл ішінде ең төменгі кепілдендірілген дивиденд – 200 млрд-тан 250 млрд теңгеге дейін (бір жай акцияға 327–409 теңге).

Материалдар мен тәсілдер

Жиырма бірінші ғасырдың бірінші онжылдығында дүниежүзілік IPO нарығы өзінің бүкіл тарихындағы ең жоғары көлемдеріне жетті және нарықтық дамудың белгілі бір тенденцияларын қалыптастыра отырып, инвестициялық үдерісте бастапқы орналастырулар бұрынғыдан да маңызды рөл атқара бастады.

Жаһандық IPO нарығының дамуының негізгі тенденцияларын анықтау үшін әлемдік IPO нарығының негізгі көшбасшыларын, ірі орналастыруларды анықтау, сондай-ақ IPO нарығының аймақтар бойынша дамуын зерттеу қажет. IPO арқылы инвестицияларды тарту процесі қаржы нарығының маңызды сегменті болып табылады, оның барысында айтарлықтай үлкен көлемдегі ақшалар тартылады. Жаһандық IPO нарығы тарихындағы ең үлкен ұсыныстар «сәттілік» оқиғалары болып табылады - 15 ең үлкен ұсыныс 251,5 миллиард доллар жинады. Жаһандық деңгейде IPO өткізетін компаниялардың назар аударарлық жайт.

Осы тақырыпқа арналған мақалалардың ең көп санын шетелдік авторлар жазды. Басым көпшілігі IPO үшін ең жақсы уақытты таңдауды «IPO толқындарын» талдаумен байланыстырады. «Толқындар» әртүрлі факторлардың әсерінен туындауы мүмкін. Негізгі факторлардың қатарына мыналарды жатқызуға болады: жетекші табыстылық, фирма, инвестор және андеррайтер арасындағы ақпараттық асимметрия, технологиялық өзгерістер, нарықта ізбасарлардың/лидерлердің пайда болуы.

Кесте 1. Компанияның IPO өткізу уақытын таңдау кезіндегі ұсыныстар

№	Авторлар	IPO үшін ең жақсы уақыт
1	А. Алти	IPO көлемінің ең үлкен секірісі «ыстық нарықтың» бірінші кезеңінде байқалады. Сонымен, А.Алти моделі бойынша «IPO толқындары» барлық ақпараттандырылған ауытқулар нәтижесінде қалыптасады және эндогенді түрде дамиды.
2	К. Боз и К. Данбар	Олардың пайымдауынша, IPO беру кезінде немесе нарыққа бірден кірген кезде өз шарттарын түзетін фирма капиталға ұмтылатын эмитенттердің «листингтік құнына» әсер етеді.
3	Л. Пастор и П. Веронези	IPO саны нарық конъюктурасының өзгеруіне байланысты өзгереді
4	Ф. Батнини и М. Хаммами	Олардың пікірінше, IPO күнін белгілеу алдында менеджерлер қаржы нарығының ұзақ мерзімді нәтижелерін талдайды.
5	С. Г. Главина	Зерттеуге сәйкес жылдың екінші және төртінші тоқсанында болатын «ыстық» нарықтың бастапқы кезеңінде артықшылықты орындауды орналастыру

Жоғарыда айтылғандай, «терезенің» пайда болуы ағымдағы жағдайға, соның ішінде макроэкономикалық және саяси жағдайға байланысты. Осылайша, макроэкономикалық құбылыстар қазірдің өзінде мультипликаторларға енгізілген, бұл нарықтық капиталдандыруға айтарлықтай әсер етеді.

Егер біз IPO-ны кең макроэкономикалық контексте қарастырсақ, біз бірқатар маңызды функцияларды анықтай аламыз. Біріншіден, IPO экономикалық өсуді

ынталандыру қызметін атқарады, өйткені ол экономикаға инвестиция тартуға көмектеседі.

Екіншіден, IPO экономиканың құрылымдық қайта құрылуына ықпал етеді. Өткізілген IPO көлемі өңдеу, тау-кен өндіру, ғылымды қажет ететін және басқа да салалардың дамуына тікелей байланысты. Әдетте, кез келген IPO нарығының салалық талдауы оның дамуы ел экономикасы үшін басымдық болып табылатын салалардың басым екенін көрсетеді. Сондықтан IPO құрылымдық реформаның тиімді тетігін білдіреді деп сеніммен айтуға болады.

IPO саны экономикалық өсу кезеңдерінде артады және экономикалық құлдырау кезеңдерінде айтарлықтай төмендейді. Экономикалық өсу кезінде қаржы ресурстары табысты пайдалану мүмкіндіктерін белсенді түрде іздейді, ал құлдырау кезінде нарық қатысушылары қазіргі жағдайды сақтау және іскерлік белсенділіктің төмендеуінен болатын шығындарды азайту туралы көбірек аландайды.

Осылайша, әлемдік IPO нарығының негізгі кезеңдерін бөліп көрсете отырып, біз бастапқы орналастыру нарығы реттеуші органдардың шараларына, сондай-ақ экономиканың жалпы жағдайына өте сезімтал деген қорытынды жасауға болады. IPO нарығының дамуына жалпы макроэкономикалық факторлар, саяси қақтығыстар, соғыстар, геосаяси өзгерістер, табиғи апаттар әсер етеді.

Егер жаһандық IPO нарығын компаниялар жүргізетін ең ірі жаһандық IPO тұрғысынан қарастыратын болсақ, онда 2010 жылы үш ірі транзакция жүзеге асырылды - IPO-ның бүкіл тарихындағы ең ірісі. Олар 2010 жылы халықаралық капитал нарығында тартылған қаражаттың жалпы көлемінің 25 %-ын құрады. Тарихтағы ең ірі IPO Қытай ауылшаруашылық банкіні жекешелендіру болды – 22,1 млрд доллар (2010 жылы алғашқы орналастырулардың жалпы көлемінің 9 %).

Бүгінгі жаһандық IPO нарығында соңғы 3 жылда халықаралық IPO нарығында Қытай ауылшаруашылық банкі мен AIG Asia компанияларының қатысуымен ең ірі мәмілелерді көрген Гонконг қор биржасы үстемдік етті. Гонконгта 74 орналастыру нәтижесінде \$61,2 млрд (жалпы көлемнің 24 %) тартылды. Одан кейін 40 млрд доллармен Шэньчжэнь қор биржасы (15,7 %), Нью-Йорк биржасы 31,1 млрд доллармен (12,2 %) және 15,9 млрд доллармен Шанхай қор биржасы (6,3 %) тұр. Жылдам дамып келе жатқан қытайлық компанияларға үлкен сұраныс пен тартымды бағалардың арқасында Шэньчжэнь 288 (жалпы санның 24 %) IPO-ның ең көп санын көрді. Гонконг қор биржасында 74 мәміле (6,2 %), американдық NASDAQ және Нью-Йорк қор биржасында сәйкесінше 70 (5,8 %) және 69 (5,7 %) мәміле жасалды.

Нәтижелер мен пікірталас

IPO-да табыс жоғары болғанымен, тәуекелдер де арта түсетінін естен шығармаған абзал. Мысалы, танымал қытайлық Didi такси сервисінің IPO-ға шығуын алып қарайық. Ең алғашқы бағасы 14 доллар болған компания акцияларының қазіргі құны 1,63 долларға құлдырап кеткен. Сол секілді “ҚазМұнайГаз” сынды мұнай өндіруші компаниялардың акцияларын сатып

алудың өзіндік тәуекелдері барын естен шығармау қажет. Мәселен, мұнай бағамына геосаяси жағдайлар, әлемдік дағдарыс, ОПЕК немесе мемлекеттің нарықтағы саясаты сынды дүниелер айтарлықтай әсер етеді (Агроскин, 2015).

Ал мұнай өндіруші компаниялардың қаржылық көрсеткіштері тікелей қара алтынның бағамына тәуелді. Бұдан бөлек өндірістегі процестердің істен шығуы мен тасымалдау жүйесіндегі кедергілер де компанияның табысына ықпал етуі мүмкін. Бұл тұрғыда экологиялық тәуекелдер барын да атап өткен жөн. Мұнай өндірушілердің қызметі экологиялық жағдайларға тәуелді болғандықтан, ол әрдайым өзгерістерге ұшырайтын экологиялық заңдар мен ережелерді сақтап, оған негізделуге міндетті. Тіпті сарапшылардың өзі тәуекелдерді болжап біле алмайды (Арещенко, 2018).

Осындай тәуекелдерге байланысты компания жыл аяғында кіріс көрмесе, сәйкесінше дивидендтер де төленбейді. Қазақстандықтар елімізде брокерлік қызмет ұсынатын компанияларда тегін брокерлік шот аша алады. Бұл брокерлік шот Қазақстанның орталық депозитарийінде ашылып, сатып алынған бағалы қағаздар осында сақталады. Мұнымен қоса депозитарий акциялардың қауіпсіздігіне кепілдік береді.

Дегенмен IPO бағдарламасы бойынша акцияларды сатып алу кезінде брокер бағалы қағаздардың жалпы сомасынан комиссия ұстайды. Бұл комиссияның мөлшері брокерлік ұйымдарда әртүрлі болуы мүмкін.

1-сурет – Инвестор шығындары

Мәселен, IPO кезінде 200 000 теңгеге акция сатып алуды ұйғардыңыз делік. Ол үшін сіз тиісті қаражатты брокерлік шотыңызға аударуыңыз қажет. Бұл тұрғыда банк аударым үшін комиссия ұстайды (шамамен 200 теңге немесе

одан жоғары). Орта есеппен брокер ұстайтын комиссия мөлшерін 0,05% деп алайық. Биржа комиссиясы 0,013 %-ға жетеді. Орталық депозитарийде бағалы қағаздарды сақтау үшін комиссия 0,002 %-ға тең (шотта қалған активтердің орташа көлемі). Сондағы сіздің шығыныңыз: $200 + 100 + 26 + 4$ (бір ай үшін) = 330 теңге.

Айта кетсек, KASE-нің ресми тізіміне енгізіліп, осында сауда-саттық алаңында ашық түрде бағалы қағаздармен жүзеге асырылған операциялардан түскен кірістер салықтан толығымен босатылған. Сонымен қатар АІХ-те жүзеге асқан мәмілелерге де салық салынбайды (Анфилатов, 2019)

Тәуекел факторларының толық тізімі IPO-ға шыққанда “ҚазМұнайГаздың” акциялар проспектісінде жарияланады. Сонымен, IPO кезінде азаматтар компания акцияларын сатып алып, жоғарғы табысқа ие бола алады. Дегенмен ол үшін брокерлік шот ашу қажеттілігі туындайды. Осы орайда брокер таңдағанда оның лицензиясына мән беруді ұмытпаңыз және қосымша шығындарды ескеріңіз. Бұған қоса қор нарығында жоғары табыс бірқатар тәуекелдермен қатар жүретінін есте сақтаған жөн. Сол үшін “екі рет өлшеп, бір рет кесіп”, IPO-ға қатыспас бұрын тәуекелдердің толық тізімімен танысуға ерінбеңіз.

"Компанияның IPO-сы мемлекет иелігінен алу және жекешелендіру бағдарламасы аясында өткізіледі. Мұның бәрі біздің акционерлер үшін жасалады. Кез-келген акционер компаниядағы үлестің бір бөлігін немесе барлығын сату туралы шешім қабылдауы мүмкін. ҚМГ тарапынан компанияның акцияларын сатып алатын кез келген акционерлермен жұмыс істеуге дайын болуы тиіс және бұл тіпті компанияның келісімінсіз де болуы мүмкін, өйткені акцияларды сатып алуға, сатуға болады.

Бірақ ҚазМұнайГаз үшін жаңа акционерлердің, нарықтық акционерлердің болуы-кез келген компания үшін ашықтықты, есептілікті арттыру, корпоративтік басқаруды жақсарту, шешім қабылдауды тиімдірек ету.

ҚазМұнайГаз-шешкен алғашқы және жалғыз қазақстандық компания емес көпшілікке жария ету. 2006 жылдан бастап IPO-ны 11 ірі қазақстандық ұйым өткізді. Олардың ішінде-өндіруші саланың (KAZ Minerals және KazakhGold), қаржы секторының (Казкоммерцбанк, Kaspi.kz және Halyk Bank), "Қазтрансойл" мұнай тасымалдау компаниясы, KEGOC электр энергетикалық компаниясы, "Қазатомөнеркәсіп" уран өндірушісі (Ермекбаева, 2017)

Сауда-саттықтың бірінші күнінде осы компанияларға салынған инвестициялардың орташа табыстылығы 15 % құрады. Олардың нәтижелеріне сүйене отырып, Қазмұнайгаздың болашағын бағалауға тырысайық.

2-сурет. ҚМГ көрсеткіштері

ҚазМұнайГаз активтерінің құны 32,2 млрд.. көмірсутек қорларының көлемі-645 млн тонна мұнай баламасы. Қазіргі уақытта компания бизнесті белсенді дамытуда. Мәселен, батыс ұйымдарымен бірлесіп ірі өндіруші жобаларда мұнай өндіруді ұлғайту бойынша жұмыс жүргізілуде, жаңа кәсіпорындарды пайдалануға беру жоспарланған (Жуков, 2010)

Сонымен қатар, ҚазМұнайГаз пайдаланылды және сарапшылардың пікірінше, тікелей мемлекеттік қолдауға ие болады. Демек, Қазмұнайгаздың қаржылық жағдайын жақсартқысы келетіні туралы ықтимал нұсқа өміршең болып көрінбейді. Сірә, компания "классикалық" мақсаттарды көздейді - қызметті қуатты кеңейту.

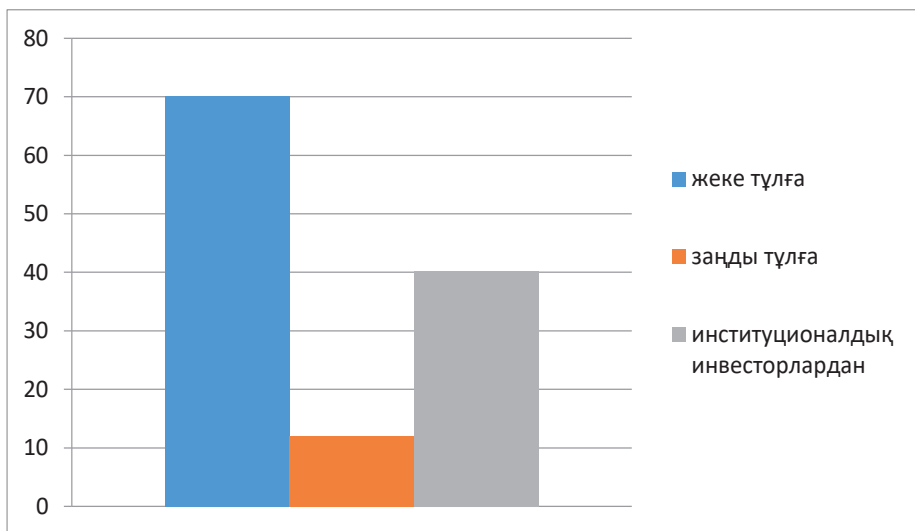
Қазақстандық Kcell және "Қазатомөнеркәсіп" IPO-ны өздерінің имиджін көтеру үшін пайдаланды. Өйткені, биржаға шығу компанияның ашықтығы мен тұрақтылығын және оның халықаралық стандарттарға, оның ішінде корпоративтік басқару мен есептілік шеңберінде сәйкестігін білдіреді.

ҚазМұнайГаз жағдайында инвесторлардың қызығушылығы тек осымен ғана туындамауы тиіс. Ағымдағы IPO мақсаты-мемлекеттің экономикаға қатысу үлесін төмендету, халық үшін елдің мұнай-газ активтеріне қолжетімділікті ашу және қаржылық сауаттылықты арттыру. Бұл орналастыру "Халықтық IPO" бағдарламасының бөлігі болып табылады және оның мақсаттары Қазақстан Үкіметінің жоспарлары мен мәлімдемелерімен тікелей байланысты (Статистический сборник на казахском и русском языках. Астана, 2019.).

Қойылған мақсаттарға қол жеткізу үшін мақала "ҚазМұнайГаз" қаржылық есептері, талдамалық есептер, статистикалық деректер және академиялық әдебиеттер сияқты әртүрлі көздерден алынған деректерді талдауға негізделеді. Зерттеудің сапалық және сандық әдістері IPO-ның Қазақстандық нарықтың әртүрлі аспектілеріне әсерін бағалау және талдау үшін пайдаланылатын болады.

Жыл бойына Қазақстанның нарығының үш фактордың әсері басым болды: тұрақты жоғары инфляция, көптеген орталық банктердің ақша-несие саясатының айтарлықтай қатаюы және геосаяси шиеленістен туындаған экономикалық салдарлар. Қазақстандық қор нарығы ішкі факторлармен қатар өзіне жағымсыз сыртқы әсерді бастан өткерді, алайда, ұсынылған қаржы құралдарының әмбебаптығы, әртараптандырылуының арқасында Қазақстандық қор биржасы күтпеген стресстік сценарийлерді іске асыру кезеңінде тұрақтылық пен кәсібилікті тағы да көрсетті.

Жергілікті бағалы қағаздар нарығы үшін жыл турбулентті болды және жағымды да, жағымсыз да маңызды оқиғалар көп болды. Бірінші жартыжылдықта Қазақстанның акциялар нарығы әлемдік нарықтан кейін аюлы аумаққа өтіп, 27,2 % - ға төмендегенін көрсетті. Бастапқы нарықта жыл бойы Халықтық IPO шеңберінде ҚазМұнайГаз акцияларын орналастыру бойынша айтарлықтай жұмыс жүргізілді. Қараша айында осы акцияларға жазылу өтті, желтоқсан айында KASE және AIX биржаларында табысты орналастыру өтті, ол жергілікті инвесторлардан тартылған қаражат көлемі бойынша қазақстандық қор нарығы тарихындағы ең ірі болды. Компания 137,5 млрд теңге, оның ішінде жеке тұлғалардан – 70,1 млрд теңге (51,0 %); заңды тұлғалардан – 12,1 млрд теңге (8,8 %) және институционалдық инвесторлардан – 55,3 млрд теңге (40,2 %) тартты.

1-диаграмма. IPO-ға қатысушылар үлесі.

Бастапқы орналастыру шеңберінде ҚМГ-ның айналыстағы жай акцияларының жалпы санының 5% - на дейін бір акция үшін 8 406 теңге бағамен ұсынылды. Жазылу барысында инвесторлардан жалпы сомасы 181,5

млрд теңгеге 129 949 өтінім түсті (<http://www.grandars.ru/student/statistika/trudovye-resursy.html>).

Жекелеген ірі инвесторларда акциялардың елеулі пакеттерінің экономикалық шоғырлануын болдырмау мақсатында келіп түскен кейбір өтінімдер ішінара қанағаттандырылды немесе қабылданбады. Нәтижесінде "Самұрық-Қазына" қоры АИХ және KASE-де жалпы сомасы 153,9 млрд теңгеге 18 303 584 жай акцияны сатты, бұл айналыстағы ҚМГ жай акцияларының жалпы санының 3 % - на сәйкес келеді.

154 млрд теңге сомасына орналастырудың жиынтық көлемінің 34 % немесе 52 млрд теңгесі Налук тобына және оның клиенттеріне тиесілі. IPO шеңберінде ҚМГ акцияларын сатып алуға қанағаттандырылған өтінімдердің жалпы саны 129 948 құрады, оның 71 % - Налук тобы және оның клиенттері берді.

Барлық өтінімдердің 94 % - ы KASE арқылы берілді, оның 76 % - ы Налук тобына және оның клиенттеріне тиесілі. KASE және АИХ-Тегі барлық бөлшек инвесторлардың 57 % - Налук тобының жеке тұлғалары-клиенттері құрайды.

Қазақстандық қор нарығы үшін ҚМГ IPO өтінімдер саны мен көлемі бойынша ең ауқымды жергілікті IPO және бөлшек инвесторлардың өтінімдерінің 99 % - дан астамы онлайн берілген алғашқы "цифрлық" IPO болды.

"Өткен IPO қазақстандық нарық үшін бұрын-соңды болмаған оқиға болды. Бағалы қағаздар нарығы үшін ең жағымсыз сценарийлердің бірі іске асырылған жылы Қазақстанда алғашқы орналастыру бойынша ең ірі мәміле ұйымдастырылды. Ағымдағы кезеңнің барлық қиындықтарына қарамастан, ҚМГ IPO-ның сәтті аяқталуы-өткен жылдың оң қорытынды нотасы.

Қазақстандық миноритарлық акционерлер қауымдастығында (QAMS) IPO идеясын "мемлекетсіздендіру және мемлекеттік компаниялардың ашықтығы бағытындағы қадам" ретінде қолдайды, бірақ алдағы орналастыру көптеген сұрақтар туғызады.

Мұнай бағасы төмендеп, инвесторлар акцияға 327 теңге дивиденд алған кезде, олар қағазға 8406-дан кірген кезде, оларға сату кезінде "дивиденд тарихы ғана емес, өсу тарихы" болғанын түсіндіру өте қиын болады.

Қазақстанда IPO дамуының барлық оң факторларына қарамастан, көптеген тежеуші себептер бар:

1. IPO өткізу өте жоғары шығындарды талап етеді және осыған байланысты оны әдетте өте ірі компаниялар ғана жүзеге асырады. Қазақстанда оларды саусақпен санауға болады, олардың көпшілігі мемлекеттің қарауында.

2. Табысты IPO-ны жүзеге асырудың маңызды талаптарының бірі-компанияның толық ашықтығы. IPO жүргізуге мүмкіндігі бар ірі жеке компаниялар іс жүзінде толық ашықтыққа дайын емес. Іс жүзінде акционерлер мен аффилиирленген тұлғалар туралы ақпаратты, қаржылық көрсеткіштерді және компания туралы басқа ақпаратты ашық көздерден алу мүмкін емес.

3. Қаржы нарығында инвестициялау үшін бос капиталдың болуына қарамастан, нақты инвестициялық мүмкіндіктер өте шектеулі. Әлеуетті инвесторлардың негізгі бөлігі әлі күнге дейін SM-ге сенбейді, олар өзінің бос

ақшасы жылжымайтын мүлік немесе банктік депозиттер сияқты салаларға салуды жөн көреді. Осыған байланысты, IPO-ны ішкі нарықта өткізуді жоспарлап отырған компания шығарылған акцияларды сатып алуға мүдделі инвесторлардың жеткілікті санын табу проблемасына тап болуы мүмкін.

4. Эмиссия проспектісінде көрсетілген тәуекелдер. Проспект эмитент компания дайындаған және эмитент пен оның бағалы қағаздары туралы маңызды ақпаратты қамтитын ресми құжат болып табылады. Негізгі бөлімдердің бірі-экологиялық, технологиялық, заңнамалық, саяси және басқа да тәуекелдер сияқты көптеген бөлімшелерден тұратын тәуекел бөлімі деп аталады. Бағалы қағаздар проспектісіндегі ықтимал тәуекелдер туралы ақпарат шешім қабылдаудың негізгі факторларының бірі болып табылады. Олардың болмауы қазақстандық компанияларды IPO-ға тарту үшін негізгі кедергі болып табылады.

5. Қазақстанда IPO-ны сәтті өткізу үшін барлық заңнамалық және экономикалық алғышарттар бар. Негізгі мәселе-олардың қаншалықты сақталатындығында. Заңдардың негізгі бұзушылары-меншік құрылымы мен қаржылық ағындары ашық емес отандық компаниялар. Бұл фактор IPO арқылы инвестицияларды тартуға айтарлықтай кедергі келтіреді.

Қазақстан экономикасына қажетті инвестиция ауқымы ұлттық және халықаралық инвесторларды тартуды талап етеді; сондықтан қаржы секторының міндеті тек ішкі ресурстарды жинақтау ғана емес, сонымен қатар сыртқы ресурстарды, атап айтқанда, шетелдік банктермен және халықаралық қаржы ұйымдарымен өзара әрекеттесу арқылы тарту болып табылады.

IPO институты қазақстандық компанияларға ұлттық және халықаралық инвесторлардың капиталын тартуға мүмкіндік беретін механизмдердің бірі ғана.

Қорытынды және ұсыныстар

Ең алдымен «ҚазМұнайГаз» IPO-сы отандық қор нарығы үшін айтулы оқиға болды. Бұл қаражат жағынан, берілген өтінімдер саны бойынша да – ірі жергілікті орналастыру болған болатын. Бұл ретте ұсынылған көлемнің жартысынан көп бөлігі жеке сегментке тиесілі болды, олардың сұранысы толық көлемде өтелді «ҚазМұнайГаз» IPO-сына қатысу үшін цифрлы каналдарды пайдаланған жалпы адамдар саны бөлінісінде екінші деңгейлі банктердің клиенттері үлесіне қарайтын болсақ, барлық жаңа жеке инвесторлардың 53% біздің қосымшалар арқылы компанияның акционері атанды. Жалпы, еліміз үшін бұл алғашқы цифрлы IPO ретінде танылып отыр.

«ҚазМұнайГаз» IPO-сы ұзақ үзілістен кейін Қазақстанның ішкі нарығы тарихындағы ең ірісі болды. Ол нарығымызды біраз сілкіндіріп, жаңа жеке инвесторлар легінің келуіне әсер етті. Халықтың акцияға үлкен қызығушылығын байқалды. Бұған цифрлар дәлел: жазылу науқаны кезінде Freedom Broker-ді мысал ретінде алсақ, ол 90 млрд теңгеге өтінім жинады, бұл жалпы соманың жартысы. Оның ішінде өтінімдер 67 млрд теңгеге қарастырылды, бұл мақұлданған өтінімдердің жалпы сомасының 44%-ын құрады. Шикізат

секторы инвесторлар үшін қашанда тартымды нарық болғанына мына сандар тағы дәлел болып отыр. Қайталама нарықта «ҚазМұнайГаз» қағаздарына қазақстандық және шетелдік инвесторлар тарапынан қызығушылық болатынын болжамдауға болады.

Қорытындылай келе, қазақстандық компаниялар өткізген IPO негізінен шетелдік қор нарықтарында жүзеге асырылғанын атап өтуге болады. Бұл, ең алдымен, IPO-ны ұйымдастырудың әзірленген механизміне, инвесторлардың кең ауқымына, дамыған биржалық инфрақұрылымға, сондай-ақ Қазақстан Республикасының қор нарығы қамтамасыз ете алмайтын акциялардың неғұрлым әділ бағасын алуға байланысты.

ӘДЕБИЕТТЕР

«Қазақстан Республикасының қаржы секторын дамытудың 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2022 жылғы 26 қыркүйектегі № 1021 Жарлығы. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/U2200001021> (өтініш берілген күн: 12.01.2023)

Агроскин В. (2015). Промышленная политика и международные отношения. — Челябинск: Социум, — 2015. — 376 с.

Арещенко В.Д. (2018). Экономика трудовых ресурсов / В.Д. Арещенко. Мн: «Высшая школа», — 2018. — 146 с.

Анфилатов В.С. (2019). Системный анализ и управление: Учеб. пособие / В. С. Анфилатов, А. А. Емельянов, А. А. Кукушкин; под ред. А.А. Емельянова. — М: Финансы и статистика, 2019. — 368 с.

Байнев В.Ф. (2007) Переход к инновационной экономике в условиях межгосударственной интеграции: тенденции, проблемы, белорусский опыт. — Минск: Право и экономика, —2007. — 180 с.

Ермекебаева Д.Д. (2017). Возможности и условия реализации промышленной политики Казахстана в глобальной экономике. — Алматы: Вестник университета «Туран». — 2017. — № 1. — 88–93 с.

Ермолаева С.Г. (2015) Рынок труда: учебное пособие. – Екатеринбург: Издательство Уральского университета, — 2015. — 108 с.

Жуков А.П. (2010) Экономика труда / А.П. Жуков. Ереван: «Анализ», — 2010. — 152 с.

Трудовые ресурсы. URL: http://https://ru.wikipedia.org/wiki/Трудовые_ресурсы

Н.Я. Коваленко (2018). Экономика сельского хозяйства: Учебник / подред. — М. Издательство Юрайт, — 2018. — 115 с.

Занятость в Казахстане. (2014–2018). // Статистический сборник на казахском и русском языках. Астана. 2019.

«О порядке исчисления средней заработной платы работников» от 29 декабря 2010 года № 1942

Жаңабекқызы М., Шакбутова А.Ж. (2017). Казахстанский рынок ценных бумаг, влияние фундаментальных факторов, приоритеты и механизм развития. Журнал – Интернаука, — 2017. — 9–2(13)

Mergenbaeva A.T., Nurashva K.K., Kulanova D.A., Abdikerimova G.I., Abishova A.U. & Alibek A.M. (2019). IPO MARKET: TRANSFORMATION OF SAVINGS INTO INVESTMENTS. *Научный журнал «Вестник НАН РК»*, (1), — 119–125. — <https://journals.nauka-nanrk.kz/bulletin-science/article/view/1625>

Егизков О.М. (2016). Проблемы эффективной организации IPO на фондовом рынке Республики Казахстан // Проблемы и перспективы развития менеджмента в России. — 2016. — № 3. — С. 19–28.

Байбулекова Л.А., Зайтенова Н.К., Касымбекова Г.Р., Лухманова Г.К. (2023). Детерминанты

повышения рейтинга фондового рынка Республики Казахстан в современных условиях неопределенности. Вестник университета «Туран». — 2023;(2):50–65. — <https://doi.org/10.46914/1562-2959-2023-1-2-50-65>

REFERENCES

- Decree of the President of the Republic of Kazakhstan dated September 26, 2022 No. 1021 "On approval of the concept of development of the financial sector of the Republic of Kazakhstan until 2030". URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/U2200001021> (access date: 12.01.2023) Agroskin V. (2015). Industrial policy and international relations. — Chelyabinsk: Society, — 2015. — 376 p.
- Areshchenko V.D. (2018). Economics of labor resources / V.D. Areshchenko. Mn: "Vysshaya Shkola", — 2018. — 146 p.
- Anfilatov V.S. (2019). System analysis and management: Study. allowance / V.S. Anfilatov, A.A. Emelyanov, A.A. Kukushkin; under ed. A.A. Emelyanova. — M: Finance and statistics, 2019. — 368 p.
- Bainev V.F. (2007). Transition to innovative economy in the conditions of interstate integration: trends, problems, Belarusian experience. — Minsk: Law and economy, —2007. — 180 p.
- Ermekbayeva D.D. (2017). Possibilities and conditions for the implementation of the industrial policy of Kazakhstan in the global economy. - Almaty: Bulletin of the University "Turan". — 2017. — No. 1. — Pp. 88–93.
- Ermolaeva S.G. (2015) The labor market: a textbook. - Yekaterinburg: Publishing House of the Ural University, — 2015. — 108 p.
- Zhukov A.P. (2010) Labor economy / A.P. Zhukov. Yerevan: "Analysis", — 2010. — 152 p.
- Labor resource. URL: http://https://ru.wikipedia.org/wiki/Трудовые_ресурсы
- N.Ya. Kovalenko (2018). Economics of agriculture: Textbook / edited. — M. Izdatelstvo Yurayt, — 2018. — 115 p.
- Employment in Kazakhstan. (2014–2018). // Statistical collection in Kazakh and Russian languages. Astana. 2019. "The procedure for calculating the average salary of employees" dated December 29, — 2010. — No. 1942
- Zhanabekovyna M., Shakbutova A.Jh. (2017). Kazakhstan's stock market, influence of fundamental factors, priority and mechanism of development. Journal - Internauka, — 2017. — 9–2(13)
- Mergenbaeva A.T., Nurasheva K.K., Kulanova D.A., Abdikerimova G.I., Abishova A.U. & Alibek A.M. (2019). IPO MARKET: TRANSFORMATION OF SAVINGS INTO INVESTMENTS. *Scientific journal "Vestnik NAN RK"*, — (1), —119–125. — <https://journals.nauka-nanrk.kz/bulletin-science/article/view/1625>
- Yegizekov O.M. (2016). Problems of the effective organization of IPO in the fund market of the Republic of Kazakhstan // Problems and perspectives of management development in Russia. — 2016. — No. 3. — Pp. 19–28.
- Baibulekova L.A., Zaytenova N.K., Kasymbekova G.R., Likhmanova G.K. (2023). Determinant of raising the rating of the stock market of the Republic of Kazakhstan in modern conditions of uncertainty. Vestnik University "Turan". — 2023;(2):50–65. — <https://doi.org/10.46914/1562-2959-2023-1-2-50-65>

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

Б.Т. Абыканова, У.Т. Туленова, Ж.К. Салыкбаева, Али Чорух, А.А. Таугенбаева ШАҒЫН ЖИНАҚТЫ МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ КӘСІБИЛІГІН ДАМУ ТУРАСЫ ШАРТЫ РЕТІНДЕ ПӘНДІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ АРТТЫРУ.....	7
А. Әбілқасымов, Н. Жапашов, Н. Жұмабай, Е. Сандыбаев STEM ЖӘНЕ STEM ЕМЕС ПӘНДЕР МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ОҚУ ПРОЦЕСІНДЕ LESSON STUDY КӘСІБИ ДАМУ БАҒДАРЛАМАСЫН ҚОЛДАНУЫ.....	22
Р.У. Альменаева, Н.Д. Андреева, Р.Х. Курманбаев, Б.А. Досжанов БОЛАШАҚ БИОЛОГИЯ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРІН МОБИЛЬДІ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ НЕГІЗІНДЕ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЭКСПЕРИМЕНТТІК НӘТИЖЕЛЕРІ.....	33
Б. Анас, М. Скаков, Ш. Раманкулов, С. Есер «НАНОТЕХНОЛОГИЯ ЖӘНЕ НАНОМАТЕРИАЛДАР» ПӘНІНІҢ ОҚУ МАЗМҰНЫН ҚҰРУДЫҢ ҚАҒИДАЛАРЫ МЕН ОҚЫТУДЫҢ КЕЗЕҢДЕРІ.....	47
С.К. Асылбекова, А.Х. Давлетова, Г.Ф. Нурбекова, Ж.А. Беккожина, О.А. Айгунова ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МОНИТОРИНГ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ БІР БӨЛІГІ РЕТІНДЕ КӘСІПТІК БАҒДАР БЕРУ ЖҰМЫСЫ.....	58
Г.Ә. Әбенова ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДА НЕОЛОГИЗМДЕРДІ ОҚЫТУ.....	72
Ж.А. Байбағшаева, К.Т. Жанұзақова ЖОО-ДА ОРАЗБЕК СӘРСЕНБАЕВ ПРОЗАСЫН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРМЕН ОҚЫТУ.....	85
А.К. Бақажанова, А.Е. Сағимбаева, Р.А. Шоқанов БОЛАШАҚ ХИМИЯ МҰҒАЛІМДЕРІ ҮШІН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЦИФРЛЫҚ ҚҰРАЛДАРДЫ ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП ОҚЫТУДЫ ЖЕТІЛДІРУ.....	95
К.Г. Балгинбаева, Д. Муса ҚҰРАЛДЫ-ӘДІСТЕМЕЛІК ПЛАТФОРМА АРҚЫЛЫ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ КӘСІБИ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУ ТУРАСЫ НЕГІЗГІ АСПЕКТІЛЕРІ.....	109
А.И. Булшекбаева, М.К. Сураншиева, З. Бейсембаева, Ж.Ж. Асанханова ПӘНАРАЛЫҚ ИНТЕГРАЦИЯ НЕГІЗІНДЕ БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТЕРДІҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭМОЦИОНАЛДЫ ОҚЫТУ (SEL) ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	123
А.Х. Давлетова, А.Т. Назарова, А.Х. Касымов, Ж.Қ. Жалғасбекова, Р.Н. Шадиев ОҚЫТУДЫ САРАЛАУ ҮШІН ЦИФРЛЫҚ ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕШЕНДІ ПАЙДАЛАНУ ӘДІСТЕМЕСІ.....	134
Р.А. Ельгинова, Ж.К. Нурбекова, К.М. Мухамедиева, Г.Ш. Нургазинова, Ж.Б. Копеев ТОЛЫҚТЫРЫЛҒАН ШЫНАЙЫЛЫҚҚА ИНФОРМАТИКА МҰҒАЛІМІН ДАЯРЛАУДЫҢ МАЗМҰНЫ.....	149
Ш. Жанысбекова, Г. Сырлыбаева ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУ КЕЗІНДЕ ПРАГМАТИКАЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ ДАМУ ОҚУШЫЛАРДА ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ТИІМДІ ӘДІСТЕМЕЛЕРІН ЗЕРДЕЛЕУ.....	162
Ж.Е. Зулыхар, А.Р. Серікбаева, Г.Ф. Нурбекова, Қ.У. Кариева, I.M. Sirojiddinova ЖЕЛЛІК ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ОҚЫТУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ.....	178
Б.З. Кенжегулов, Ж. Сайдолқызы, Р.Қ. Аманғалиева, Д.А. Ахметбай, Р. Schmidt ОРТА МЕКТЕП БАҒДАРЛАМАСЫНДАҒЫ КҮРДЕЛІ ТРИГОНОМЕТРИЯЛЫҚ ТЕНДЕУЛЕРДІ ЖАСАНДЫ ЖОЛДАРМЕН ШЕШУ ӘДІСТЕРІ.....	194
Г.Р. Кошанова, Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.Т. Урбисина, А.С. Омуралиев ВИРТУАЛДЫ КОНСТРУКТОР ЖӘНЕ STEM-ТЕХНОЛОГИЯСЫ БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ.....	212
А.А. Куралбаева, Г. Пилтен, Г.Н., Диханбаева, А.Ш. Жүнісова БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ СЫНЫП МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ОҚУ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚТАРЫ МЕН ӘДЕТТЕРІН БАҒАЛАУ: ҚАЗАҚСТАН МЫСАЛЫНДА.....	231

Р. Салықов, М. Скаков, И. Усембаева, Ш. Раманкулов, А. Чорух ОҚЫТУДАҒЫ ПӘНАРАЛЫҚ STEAM ТЕХНОЛОГИЯСЫ: «ЭЛЕКТР ЖӘНЕ МАГНЕТИЗМ» БӨЛІМІН ОҚЫТУДЫҢ ФОРМАЛАРЫ МЕН ӘДІСТЕРІ.....	241
А.Ы. Сафарғалиева ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУДІ ДАМУЫ: НЕГІЗГІ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР.....	253
А. Сейтмуратов, А. Нұрғалиева, С. Меңліхожаева, Д. Жарылғапова, М. Парменова, Р.Ж. Мрзабаева, А.Б. Сакулова МАТЕМАТИКА МҰҒАЛІМДЕРІН КӘСІБИ ДАЯРЛАУ МАҚСАТЫНДА МАТЕМАТИКАЛЫҚ ҚҰРЫЛЫМДАРДЫ ОҚЫТУДЫҢ БОЛЖАМДЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІК МОДЕЛІ.....	269
М.К. Скаков, Т.Н. Далабаев, А. Чорух, М.М. Нуризинова БОЛАШАҚ ФИЗИКА МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУШІЛІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ.....	283
Б. Тасұов, Н.А. Нигетбаева ОҚЫТУ ҮДЕРІСІНДЕ ЭЛЕКТРОНДЫ ОҚУЛЫҚТЫҢ ТИІМДІЛІГІ ЖӘНЕ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	295
А.А. Таутенбаева, Г.М. Қусанов, Г.Турмуханова, Э. Куриэль-Марин, Б.Т. Абыканова ЗИЯТКЕРЛІК БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІЛЕР МЕН ВЕБ-ҚАУЫМДАСТЫҚТАР.....	306
А.Т. Тулебаева, М.К. Айтимов, Ш.М. Майгелдиева, Н. Йылдыз СЫР ӨңІРІ АҚЫНДАРЫ ПОЭЗИЯСЫНДАҒЫ ФИЛОСОФИЯЛЫҚ-ДИДАКТИКАЛЫҚ САРЫНДАР МЕН ПЕДАГОГИКАЛЫҚ КӨЗҚАРАСТАР (Жүсіп Ешанияұлы шығармалары негізінде).....	324
Д.А. Шрымбай, Э.Т. Адылбекова, Х.И. Бұлбұл БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ КӘСІБИ ДАЙЫНДЫҒЫН ЖАППАЙ АШЫҚ ОНЛАЙН КУРС АРҚЫЛЫ ЖЕТІЛДІРУ МҰМКІНДІКТЕРІ.....	337

ЭКОНОМИКА

Б.Х. Айдосова, А.А. Макенова, А.Ж. Бухарбаева, Е.Ж. Ыдырыс, Н.С. Қусаева МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ҚАРЖЫСЫНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ.....	349
Р.К. Арзикулова, Ж.А. Қуатбеков, С.Қ. Темірхан, Ш.И. Алимкулова, Ч. Нұрғалиева «ҚАЗМҰНАЙГАЗ» ІРО-НЫҢ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ НАРЫҚҚА ӘСЕРІ.....	366
А.Д. Асанова, Л.Ж. Аширбекова ҚР ЖЕРГІЛІКТІ ӨЗІН-ӨЗІ БАСҚАРУ ОРГАНДАРЫНЫҢ ЖҰМЫСЫНДАҒЫ АШЫҚТЫҚ	380
Ж.А. Бабажанова, А.А. Тапалова, А.Т. Мелекова, Н.А. Ибадильдин, Г.С. Мукина ӨМІР СҰРУ ДЕҢГЕЙІМЕН САПАЛЫ ӨМІР СҰРУ ДЕҢГЕЙІ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУДЫҢ НЕГІЗГІ САНАТТАРЫ.....	390
А.Ә. Бодықова, Ж.Ш. Қыдырова, А.С. Шайнуров, А.Б. Алибекова, Э.Т. Темирбекова ОРТАЛЫҚ АЗИЯ ЕЛДЕРІНДЕГІ ЖОҒАРЫ БІЛІМГЕ АРНАЛҒАН МЕМЛЕКЕТТІК ШЫҒЫНДАР.....	408
А.К. Бакпаева, Г.А. Оспанова, Ж.К. Басшиева, К.Н. Тастанбекова, М.Н. Нұрғабылов, А.А. Нұрғалиева ЖАҢА НДАНУДЫҢ АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ НАРЫҚТАРЫНА ЖӘНЕ ОНЫМЕН БАЙЛАНЫСТЫ САУДА ҚАТЫНАСТАРЫНА ӘСЕРІ.....	420
Э.С. Балапанова, А.К. Джусибалиева, З.У. Джубалиева, А.К. Адельбаева, С. Дырқа АГРАРЛЫҚ ЭКСПОРТТЫҚ НАРЫҚТАРДЫ ДАМУЫ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....	432
Б.М. Жұрынов ӨНЕРКӘСІП САЛАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ІРІ ҰЛТТЫҚ ХОЛДИНГТЕРІН БАСҚАРУДА ЖОБАЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТ ҚҰРАЛДАРЫН ҚОЛДАНУ.....	445
Ж.С. Булхаирова, А.Б. Темирова, Ш.Ж. Сейітжағыпарова, Ш.А. Капанова ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢДЕ ҚАЗАҚСТАННЫҢ АУЫЛДЫҚ АУМАҚТАРЫН ОРНЫҚТЫ ДАМУЫ.....	469

Н.А. Гумар, Г.А. Саймагамбетова, Ш.Е. Шалбаева, Т.К. Жолдасбаева, Л.А. Попп ӨНІРЛІК ЭКОНОМИКАНЫҢ БӘСЕКЕЛЕСТІК АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫН БАҒАЛАУ ӘДІСТЕМЕЛЕРІН САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ.....	482
З.О. Иманбаева, М.А. Токтарова, М.Ш. Күшенова, Р.К. Айтманбетова, Гиорги Абуселидзе АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ СЕКТОРЫНДА БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ.....	498
А.Т. Исаева, Д.О. Онолтаев, М.Н. Нургабылов, Н.Н. Чуприна, М.Т. Баетова ҚАЗІРГІ ЭКОНОМИКАДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУДІҢ РӨЛІ.....	513
Ғ.Е. Керімбек, А.Ж. Машаева, А.Ш. Алимбетов, Г.К. Мусаева, Г.А. Куаналиева ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ТРАНЗИТТІК-КӨЛІК САЛАСЫНЫҢ ДАМУ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ЭКОНОМИКАЛЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ НЕГІЗДЕРІ.....	528
А.П. Коваль, А.Б. Бекмагамбетов, Л.М. Шаяхметова, Ш.Т. Айтимова АҚШ ПЕН КАНАДА МЫСАЛЫН ҚОЛДАНА ОТЫРЫП, ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕГІ ӨНДІРІСТІК ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУ ТӘУЕКЕЛДЕРІНІҢ ЖІКТЕЛУІНЕ САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ.....	542
А.Т. Көкенова, А.Р. Шалбаева, И.Ю. Хан, К.К. Байгабулова, А.О. Демеубаева ТҰРАҚТЫ ДАМУ ЖАҒДАЙЫНДА АӨК ДАМУЫН БАСҚАРУДЫҢ ӨНІРЛІК СТРАТЕГИЯЛАРЫН ЗЕРТТЕУ.....	558
М.А. Меккин, Т.С. Куракбаева, С.К. Серикбаев, Ж.К. Кайрлиева, Б.С. Құлбай ПОСТКЕҢЕСТІК ЕЛДЕРДЕГІ СЫРТҚЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ ЖҮЙЕСІН ЖЕТІЛДІРУ.....	573
Е.Т. Мендіқұл, К.А. Утегенова, Н.Қ. Шекен, Д.А. Бекешева, А.Ж. Машаева ҚАЗАҚСТАННЫҢ КҮРІШ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ӨНІРІНДЕ ЛОГИСТИКА ЖҮЙЕСІН ҚҰРУ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ САУДАНЫ ДАМУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ.....	588
Б.Б. Мубарақова, Д.С. Уразалимова, А.Ж. Мусина, Ж. Байшукурова, Р.С. Якудина ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА КӘСІПКЕРЛІКТІ ДАМУ ТҰРАҚТЫ ҚР ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ ДЕҢГЕЙІН ЖОҒАРЫЛАТУДЫҢ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ.....	603
Г.Б. Нұрлихина, М.А. Мұкин, С.К. Сәрикбаев, Б.С. Құлбай, С.Т. Исағалиев ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙ АРАСЫНДАҒЫ КҮП ЖАҚТЫ ЫНТИМАҚТАСТЫҚТЫҢ ЖАҒДАЙЫ МЕН БҮЛАШАҒЫ.....	618
К.Б. Сатымбекова, М.У. Даурбаева, В.М. Карибов, А.Т. Райымбекова, Б.Ж. Корпалиева, И. Узун, А.А. Куралбаев КОМПАНИЯДА АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ЖӨНІНДЕГІ ЕСЕПТІЛІКТІҢ ҚҰРЫЛЫМЫ ЖӘНЕ ОНЫ ТАЛДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ.....	636
А. Серікқызы, Ә.С. Бақтымбет, С.С. Бақтымбет ЕЛДІҢ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ШАРТТАРЫНДА АДАМИ КАПИТАЛДЫҢ ЖАҒДАЙЫН БАҒАЛАУ.....	650
К.Н. Тастанбекова, А.М. Сапарбаева, С.А. Файзуллина, А.Е. Сарсенова, А.Т. Исаева, Хафез Абдо ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ИНФЛЯЦИЯЛЫҚ ПРОЦЕСТІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ МЕН ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЛДАРЫ.....	665
З.М. Турсынқұлова, Л.А. Омарбақиев, А.Ж. Түлеева, А.У. Абишова САЛЫҚ САЯСАТЫНЫҢ ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНЫҢ ӨМІР СҰРУ ДЕҢГЕЙІН АРТТЫРУҒА ӘСЕРІ.....	680
Н.А. Урузбаева, Ж.А. Бекмурзаева, Раб Наваз Лодхи МАҒҒЫСТАУ ОБЛЫСЫНЫҢ АЙМАҚТЫҚ ТУРИСТІК ӨНІМІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ: ҚҰРЫЛЫМДЫҚ ТӘСІЛ.....	693
Л.М. Сембиева, Н. Шмиголь, Ж.А. Шанайбаева, Г.К. Бекбусинова, Ә.Ж. Исмаилова СЫРТҚЫ МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ ОРГАНДАРЫНЫҢ САРАПТАМАЛЫҚ-ТАЛДАМАЛЫҚ ҚЫЗМЕТІН РЕФОРМАЛАУДЫҢ ЖЕКЕЛЕГЕН АСПЕКТІЛЕРІ.....	709

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

Б.Т. Абыканова, У.Т. Туленова, Ж.К. Салыкбаева, Али Чорух, А.А. Таутенбаева ПОВЫШЕНИЕ ПРЕДМЕТНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ КАК УСЛОВИЕ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛИЗМА ПЕДАГОГОВ МАЛОКОМПЛЕКТНЫХ ШКОЛ.....	7
А. Абилкасымова, Н. Жапашов, Н. Жумабай, Е. Сандыбаев ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРОГРАММЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ LESSON STUDY УЧИТЕЛЯМИ, ПРЕПОДАЮЩИМИ И НЕ ПРЕПОДАЮЩИМИ STEM.....	22
Р.У. Альменаева, Н.Д. Андреева, Р.Х. Курманбаев, Б.А. Досжанов ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ БИОЛОГИИ НА ОСНОВЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МОБИЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	33
Б. Анас, М. Скаков, Ш. Раманкулов, С. Есер ПРИНЦИПЫ ПОСТРОЕНИЯ УЧЕБНОГО СОДЕРЖАНИЯ ДИСЦИПЛИНЫ «НАНОТЕХНОЛОГИИ И НАНОМАТЕРИАЛЫ» И ЭТАПЫ ОБУЧЕНИЯ.....	47
С.К. Асылбекова, А.Х. Давлетова, Г.Ф. Нурбекова, Ж.А. Беккожина, О.А. Айгунова ПРОФИОРИЕНТАЦИОННАЯ РАБОТА КАК ЧАСТЬ ТЕХНОЛОГИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО МОНИТОРИНГА.....	58
Г.А. Абенова ПРЕПОДАВАНИЕ НЕОЛОГИЗМОВ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ.....	72
Ж.А. Байбатшаева, К.Т. Жанузакова ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПОДХОДОВ К ПРЕПОДАВАНИЮ ПРОЗЫ ОРАЗБЕКА САРСЕНБАЕВА В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ.....	85
А.К. Бакажанова, А.Е. Сагимбаева, Р.А. Шоқанов СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ХИМИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ: КОМПЛЕКСНАЯ ИНТЕГРАЦИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ЦИФРОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ ДЛЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ХИМИИ.....	95
Г.О. Беркинбаева, Ж.Б. Чилдибаев ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ СТУДЕНТОВ НА ОСНОВЕ ГЕОГРАФИЧЕСКОЙ ОСОБЕННОСТИ ИЛЕ-АЛАТАУСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПАРКА.....	109
К.Г. Балгинбаева, Д. Муса РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ НАВЫКОВ УЧИТЕЛЕЙ ЧЕРЕЗ ИНСТРУМЕНТАЛЬНО- МЕТОДИЧЕСКУЮ ПЛАТФОРМУ: КЛЮЧЕВЫЕ АСПЕКТЫ.....	123
А.Х. Давлетова, А.Т. Назарова, А.Х. Касымова, Ж.К. Жалгасбекова, Р.Н. Шадиев МЕТОДИКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВОГО УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА ПРИ ДИФФЕРЕНЦИАЦИИ ОБУЧЕНИЯ.....	134
Р.А. Ельгинова, Ж.К. Нурбекова, К.М. Мухамедиева, Г.Ш. Нургазинова, Ж.Б. Копеев СОДЕРЖАНИЕ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЯ ИНФОРМАТИКИ ПО ДОПОЛНЕННОЙ РЕАЛЬНОСТИ.....	149
Ш. Жанысбекова, Г.Сырлыбаева РАЗВИТИЕ ПРАГМАТИЧЕСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ КАЗАХСКОГО ЯЗЫКА: ИЗУЧЕНИЕ ЭФФЕКТИВНЫХ МЕТОДИК ФОРМИРОВАНИЯ У УЧАЩИХСЯ.....	162
Ж.Е. Зулпыхар, А.Р. Серикбаева, Г.Ф. Нурбекова, К.У. Кариева, И.М. Сирожидинова СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ОБУЧЕНИЯ СЕТЕВЫМ ТЕХНОЛОГИЯМ.....	178
Б.З. Кенжегулов, Ж. Сайдолкызы, Р.Қ. Амангалиева, Д.А. Ахметбай, Р. Schmidt МЕТОДЫ РЕШЕНИЯ СЛОЖНЫХ ТРИГОНОМЕТРИЧЕСКИХ УРАВНЕНИЙ ИСКУССТВЕННЫМИ ПУТЯМИ В ПРОГРАММЕ СРЕДНЕЙ ШКОЛЫ.....	194

Г.Р. Кошанова, Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.Т. Урбисина, А.С. Омуралиев ВИРТУАЛЬНЫЙ КОНСТРУКТОР И СТЕМ-ТЕХНОЛОГИЯ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ.....	212
А.А. Куралбаева, Г. Пилтен, Г.Н., Диханбаева, А.Ш. Жүнісова ОЦЕНКА ЧИТАТЕЛЬСКИХ ИНТЕРЕСОВ И ПРИВЫЧЕК БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ: НА ПРИМЕРЕ КАЗАХСТАНА.....	231
Р. Салыков, М. Скаков, И. Усембаева, Ш. Раманкулов, А. Чорух МЕЖДИСЦИПЛИНАРНАЯ ТЕХНОЛОГИЯ STEAM В ОБУЧЕНИИ: ФОРМЫ И МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ РАЗДЕЛА «ЭЛЕКТРИЧЕСТВО И МАГНЕТИЗМ».....	241
А.Ы. Сафаргалиева РАЗВИТИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ: БАЗОВЫЕ НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ.....	253
А. Сейтмуратов, А. Нургалиева, С. Менлихожаева, Д. Жарылгапова, М. Парменова, Р.Ж. Мрзабаева, А.Б. Сакулова МОДЕЛЬ ПРОГНОЗИРОВАННОЙ КОМПЕТЕНЦИИ МАТЕМАТИЧЕСКИХ СТРУКТУР ДЛЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ МАТЕМАТИКИ.....	269
М.К. Скаков, Т.Н. Далабаев, А. Чорух, М.М. Нуризинова МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИКИ.....	283
Б. Тасуов, Н.А. Ниегбаева ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ОСОБЕННОСТИ ЭЛЕКТРОННОГО УЧЕБНИКА В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ.....	295
А.А.Таутенбаева, Г.М. Кусайнов, Г.Б. Турмуханова, Ясмина Войводич, Б.Т. Абыканова СОЦИАЛЬНЫЕ СЕТИ И ВЕБ-СООБЩЕСТВА В ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЕ.....	306
А.Т. Тулебаева, М.К. Айтимов, Ш.М. Майгелдиева, Н. Ыылдыз ФИЛОСОФСКО-ДИДАКТИЧЕСКИЕ МОТИВЫ И ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ВЗГЛЯДЫ В ТВОРЧЕСТВЕ ПОЭТОВ ЗЕМЛИ СЫРА (НА МАТЕРИАЛЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ЖУСИПА ЕШНИЯЗУЛЫ).....	324
Д.А. Шрымбай, Э.Т. Адылбекова, Х.И. Бюльбюль ВОЗМОЖНОСТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ЧЕРЕЗ МАССОВЫЙ ОТКРЫТЫЙ ОНЛАЙН-КУРС.....	337

ЭКОНОМИКА

Б.Х. Айдосова, А.А. Макенова, А.Ж. Бухарбаева, Е.Ж. Ыдырыс, Н.С. Кусаева ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПОВЕДЕНЧЕСКИХ ФИНАНСОВ.....	349
Р.К. Арзикулова, Ж.А. Куатбеков, С.К. Темирхан, Ш.И. Алимкулова, Ч. Нургалиева ВЛИЯНИЕ ИРО «КАЗМУНАЙГАЗ» НА РЫНОК КАЗАХСТАНА.....	366
А.Д. Асанова, Л.Ж. Аширбекова ТРАНСПАРЕНТНОСТЬ И ОТКРЫТОСТЬ В РАБОТЕ ОРГАНОВ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ РК.....	380
Ж.А. Бабажанова, А.А. Тапалова, А.Т. Мелекова, Н.А. Ибадильдин, Г.С. Мукина ПРОБЛЕМЫ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА И УРОВНЯ ЖИЗНИ НАРОДА – ПРИОРИТЕТНЫЙ ФАКТОР НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ.....	390
А.А. Бодыкова, Ж.Ш. Кыдырова, А.С. Шайнуров, А.Б. Алибекова, Э.Т. Темирбекова ГОСУДАРСТВЕННЫЕ РАСХОДЫ НА ВЫСШЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СТРАНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	408
А.К. Бакпаева, Г.А. Оспанова, Ж.К. Басшиева, К.Н. Тастанбекова, М.Н. Нургабылов, А.А. Нургалиева ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЕ РЫНКИ И СВЯЗАННЫЕ С НИМИ ТОРГОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ.....	420

Э.С. Балапанова, А.К. Джусибалиева, З.У. Джубалиева, А.К. Адельбаева, С. Дырка ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ АГРАРНЫХ ЭКСПОРТНЫХ РЫНКОВ.....	432
Б.М. Журынов, ПРИМЕНЕНИЕ ИНСТРУМЕНТОВ ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТА В УПРАВЛЕНИИ КРУПНЫХ НАЦИОНАЛЬНЫХ ХОЛДИНГОВ КАЗАХСТАНА В СФЕРЕ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.....	445
Ж.С. Булхайрова, А.Б. Темирова, Ш.Ж. Сейтжагипарова, Ш.А. Капанова УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ КАЗАХСТАНА НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ.....	469
Н.А. Гумар, Г.А. Саймагамбетова, Ш.Е. Шалбаева, Т.К. Жолдасбаева, Л.А. Попп СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МЕТОДИК ОЦЕНКИ КОНКУРЕНТНЫХ ПРЕИМУЩЕСТВ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ.....	482
З.О. Иманбаева, М.А. Токтарова, М.Ш. Кушенова, Р.К. Айтманбетова, Абуселидзе Гиорги ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ ТЕХНОЛОГИИ БЛОКЧЕЙН В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОМ СЕКТОРЕ.....	498
А.Т. Исаева, Д.О. Онолгаев, М.Н. Нургабылов, Н.Н. Чуприна, М.Т. Баева РОЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ.....	513
Г.Е. Керимбек, А.Ж. Машаева, А.Ш. Алимбетов, Г.К. Мусаева, Г.А. Куаналиева СОСТОЯНИЕ РАЗВИТИЯ И ЭКОНОМИКО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ТРАНЗИТНО-ТРАНСПОРТНОЙ ОТРАСЛИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	528
А.П. Коваль, А.Б. Бекмагамбетов, Л.М. Шаяхметова, Ш.Т. Айтимова СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ КЛАССИФИКАЦИИ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ И СТРАХОВЫХ РИСКОВ В ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ПРИМЕРЕ США И КАНАДЫ.....	542
А.Т. Кокенова, А.Р. Шалбаева, И.Ю. Хан, К.К. Байгабулова, А.О. Демубаева ИССЛЕДОВАНИЕ РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ АПК В УСЛОВИЯХ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ.....	558
М.А. Мекин, Т.С. Куракбаева, С.К. Серикбаев, Ж.К. Кайрлиева, Б.С. Кулбай СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ПОСТСОВЕТСКИХ СТРАНАХ (НА ПРИМЕРЕ КАЗАХСТАНА).....	573
Е.Т. Мендикул, К.А. Утегенова, Н.К. Шекен, Д.А. Бекешева, А.Ж. Машаева СОЗДАНИЕ СИСТЕМЫ ЛОГИСТИКИ В РИСОВОДЧЕСКОМ РЕГИОНЕ КАЗАХСТАНА КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛИ.....	588
Б.Б. Мубаракова, Д.С. Уразалимова, А.Ж. Мусина, Ж. Байшукурова, Р.С. Якудина РАЗВИТИЕ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ ЗАНЯТОСТИ РК.....	603
Г.Б. Нурлихина, М.А. Мекин, С.К. Серикбаев, Б.С. Кулбай, С.Т. Исагалиев СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ МНОГОСТОРОННЕГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА КАЗАХСТАНА И РОССИИ.....	618
К.Б. Сатымбекова, М.У. Даурбаева, В.М. Карибов, А.Т. Райымбекова, Б.Ж. Корпалиева, И. Узун, А.А. Куралбаев СТРУКТУРА ОТЧЕТНОСТИ ПО ДВИЖЕНИЮ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ В КОМПАНИИ И ОСНОВЫ ЕЕ АНАЛИЗА.....	636
А. Сериккызы, А.С. Бактымбет, С.С. Бактымбет ВЛИЯНИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА НА УРОВЕНЬ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ.....	650
К.Н. Тастанбекова, А.М. Сапарбаева, С.А. Файзуллина, А.Е. Сарсенова, А.Т. Исаева, Хафез Абдо ОСОБЕННОСТИ И СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ИНФЛЯЦИОННОГО ПРОЦЕССА В КАЗАХСТАНЕ.....	665

З.М. Турсынкулова, Л.А. Омарбакиев, А.Ж. Тулеева, А.У. Абишова ВЛИЯНИЕ НАЛОГОВОЙ ПОЛИТИКИ НА ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ КАЗАХСТАНА.....	680
Н.А. Урузбаева, Ж.А. Бекмурзаева, Раб Наваз Лодхи ФОРМИРОВАНИЕ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИСТСКОГО ПРОДУКТА МАНГИСТАУСКОЙ ОБЛАСТИ: СТРУКТУРНЫЙ ПОДХОД.....	693
Л.М. Сембиева, Н. Шмиголь, Ж.А. Шанайбаева, Г.К. Бекбусинова, А.Ж. Исмаилова ОТДЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ ЭКСПЕРТНО-АНАЛИТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ ВНЕШНЕГО ГОСУДАРСТВЕННОГО АУДИТА.....	709

**CONTENTS
PEDAGOGYR**

B.T. Abykanova, U.T. Tulenova, Zh.K. Salykbayeva, A. Çoruh, A.A. Tautenbayeva INCREASING SUBJECT COMPETENCIES AS A CONDITION FOR DEVELOPING THE TEACHERS' PROFESSIONALISM IN SMALL CLASS SCHOOLS.....	7
A. Abylkassymova, N. Japashov, N. Zhumabay, E. Sandybayev USE OF THE LESSON STUDY PROFESSIONAL DEVELOPMENT PROGRAM BY BOTH STEM AND NON-STEM TEACHERS IN THE EDUCATIONAL PROCESS.....	22
R.U.Almenayeva, N.D. Andreeva, R.H. Kurmanbayev, B.A. Doszhanov EXPERIMENTAL RESULTS OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF FUTURE BIOLOGY TEACHERS BASED ON THE USE OF MOBILE TECHNOLOGIES.....	33
B. Anas, M. Skakov, Sh. Ramankulov, S. Eser PRINCIPLES OF CONSTRUCTION OF THE EDUCATIONAL CONTENT OF THE DISCIPLINE «NANOTECHNOLOGY AND NANOMATERIALS» AND STAGES OF TRAINING.....	47
S.K. Assylbekova, A.Kh. Davletova, G. Nurbekova, Zh.A. Bekkozhdina, O.A. Aigunova CAREER GUIDANCE WORK AS PART OF THE TECHNOLOGY OF PEDAGOGICAL MONITORING.....	58
G.A. Abenova TEACHING NEOLOGISMS IN HIGHER EDUCATION.....	72
Zh.A. Baibatshayeva, K.T. Zhanuzakova APPLYING INNOVATIVE APPROACHES TO THE TEACHING OF ORAZBEK SARSENBAYEV'S PROSE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	85
A.K. Bakazhanova, A.E. Sagimbayeva, R.A. Shokanov IMPROVING CHEMISTRY EDUCATION: COMPREHENSIVE INTEGRATION OF INNOVATIVE DIGITAL TOOLS FOR FUTURE CHEMISTRY TEACHERS.....	95
K.G. Balginbayeva, D. Mussa DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL SKILLS OF TEACHERS THROUGH AN INSTRUMENTAL AND METHODOLOGICAL PLATFORM: KEY ASPECTS.....	109
A. Bulshekbayeva, M. Suranshieva, Z. Beisembayeva, Zh. Asanhanova FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF SOCIAL-EMOTIONAL LEARNING (SEL) SKILLS OF FUTURE TEACHERS BASED ON INTERDISCIPLINARY INTEGRATION.....	123
A.Kh. Davletova, A.T. Nazarova, A.Kh. Kassymova, Zh.K. Zhalgasbekova, R.N. Shadiev METHODOLOGY FOR USING A DIGITAL EDUCATIONAL AND METHODOLOGICAL COMPLEX FOR DIFFERENTIATION OF TRAINING.....	134
R.A. Yeltinova, Zh.K. Nurbekova, K.M. Mukhamediyeva, G.Sh. Nurgazinova, Zh.B. Kopeyev CONTENT OF TRAINING A TEACHER OF INFORMATICS IN AUGMENTED REALITY.....	149
Sh. Zhanysbekova, G. Syrlybayeva DEVELOPING PRAGMATIC COMPETENCIES IN KAZAKH LANGUAGE TEACHING: EXPLORING EFFECTIVE METHODOLOGIES FOR STUDENT FORMATION.....	162
Zh.E. Zulpykhar, A.R. Serikbayeva, G. Nurbekova, K.U. Kariyeva, I.M. Sirojiddinova THE CURRENT STATE OF NETWORK TECHNOLOGY EDUCATION.....	178
B.Z. Kenzhegulov, Zh. Saidolkyzy, R.K. Amangaliyeva, D.A. Akhmetbay, P. Schmidt METHODS OF SOLVING COMPLEX TRIGONOMETRIC EQUATIONS IN ARTIFICIAL WAYS IN THE SECONDARY SCHOOL PROGRAM.....	194
G.R. Kochshanova, E.A. Aabykerimova, A.B. Turkmenbayev, B.T. Urbisinova, A.S. Omuraliev VIRTUAL CONSTRUCTOR AND STEM TECHNOLOGY AS A MEANS OF FORMING FUNCTIONAL LITERACY OF STUDENTS.....	212
A. Kuralbayeva, G. Pilten, G.N. Dikhanbayeva, A.Sh. Zhunissova EVALUATION OF READING INTEREST AND HABITS OF PROSPECTIVE PRIMARY SCHOOL TEACHERS: THE CASE OF KAZAKHSTAN.....	231

R. Salykov, M. Skakov, I. Usembayeva, Sh. Ramankulov, A. Choruh
INTERDISCIPLINARY STEAM TECHNOLOGY IN TEACHING: FORMS AND METHODS
OF TEACHING THE SECTION «ELECTRICITY AND MAGNETISM».....241

A.Y. Safargaliyeva
DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL EDUCATION: BASIC NATIONAL VALUES.....253

**A. Seitmuratov, A. Nurgaliev, S. Menlikozhaeva, D. Zharylgapova, M. Parmenova,
R.Zh. Mrzabayeva, A.B. Sakulova**
MODEL OF PREDICTIVE COMPETENCE OF MATHEMATICAL STRUCTURES
FOR PROFESSIONAL TRAINING OF MATHEMATICS TEACHERS.....269

M.K. Skakov, T.N. Dalabayev, A. Choruh, M.M. Nurizinova
THE METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR DEVELOPING THE SCIENTIFIC
RESEARCH COMPETENCIES OF FUTURE PHYSICS TEACHERS.....283

B. Tassuov, N.A. Niyetbayeva
EFFECTIVENESS AND FEATURES OF AN ELECTRONIC TEXTBOOK IN THE
LEARNING PROCESS.....295

A.A. Tautenbayeva, G.M. Kussainov, G.B. Turmukhanova, E. Curiel-Marin, B.T. Abykanova
SOCIAL NETWORKS AND WEB COMMUNITIES IN AN INTELLIGENT
EDUCATIONAL SYSTEM.....306

A.T. Tulebayeva, M.K. Aitimov, Sh.M. Maigeldiyeva, N. Yulduz
PHILOSOPHICAL AND DIDACTIC MOTIVES AND PEDAGOGICAL VIEWS IN THE WORKS
OF THE POETS OF THE LAND OF SYR (based on the works of Zhusip Yeshniyazuly).....324

D. Shrymbay, E. Adylbekova, H.I. Bulbul
OPPORTUNITIES TO IMPROVE THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS
THROUGH A MASSIVE OPEN ONLINE COURSE.....337

EKONOMICS

B.Kh. Aidosova, A.A. Makenova, A.Zh. Bukharbaeva, E.Zh. Ydyrys, N.S. Kusaeva
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF BEHAVIORAL
FINANCE.....349

R. Arzikulova, Zh. Kuatbekov, S. Temirkhan, Sh. Alimkulova, Ch. Nurgaliyeva
THE IMPACT OF «KAZMUNAYGAS» ON THE MARKET OF KAZAKHSTAN.....366

A.D. Assanova, L.Zh. Ashirbekova
TRANSPARENCY AND OPENNESS IN THE FUNCTIONING OF LOCAL
SELF-GOVERNMENT AUTHORITIES IN KAZAKHSTAN.....380

Zh. Babazhanova, A.A. Tapalova, A.T. Melekova, N. Ibadildin, G. Mukina
PROBLEMS OF INCREASING THE QUALITY AND STANDARD OF LIFE OF THE
PEOPLE – A PRIORITY FACTOR OF THE NATIONAL ECONOMY.....390

A. Bodykova, Zh. Kydyrova, A. Shainurov, A. Alibekova, E. Temirbekova
GOVERNMENT SPENDING ON HIGHER EDUCATION IN CENTRAL ASIAN
COUNTRIES.....408

A. Bakpayeva, G. Ospanova, Zh. Bashieva, K. Tastanbekova, M. Nurgabylov, A. Nurgaliyeva
THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON AGRICULTURAL MARKETS AND RELATED
TRADE RELATIONS.....420

E. Balapanova, A. Jussibaliyeva, Z. Dzhubaliyeva, A. Adilbayeva, Dyrka Stefan
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL EXPORT MARKETS.....432

B.M. Zhurynov
APPLICATION OF PROJECT MANAGEMENT TOOLS IN THE MANAGEMENT OF LARGE
NATIONAL HOLDINGS OF KAZAKHSTAN IN THE FIELD OF INDUSTRY.....445

Zh. Bulkhairova, A. Temirova, Sh. Seiitzhagyparova, Sh. Kapanova
SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF RURAL AREAS IN KAZAKHSTAN AT THE PRESENT
STAGE.....469

N. Gumar, G. Saimagambetova, Sh. Shalbaeva, T. Zholdasbaeva, L. Popp COMPARATIVE ANALYSIS OF METHODS FOR ASSESSING THE COMPETITIVE ADVANTAGES OF THE REGIONAL ECONOMY.....	482
Z. Imanbayeva, M. Toktarova, M. Kushenova, R. Aitmanbetova, George Abuselide THEORETICAL ASPECTS OF THE APPLICATION OF BLOCKCHAIN TECHNOLOGY IN THE AGRICULTURAL SECTOR.....	498
A. Issaeva, D. Onaltayev, M. Nurgabylov, N. Chupryna, M. Bayetova THE ROLE OF YOUTH NON-GOVERNMENTAL THE ROLE OF STATE REGULATION IN THE MODERN ECONOMY.....	513
G. Kerimbek, A. Mashayeva, A. Alimbetov, G. Mussaeva, G. Kuanaliyeva STATE OF DEVELOPMENT AND ECONOMIC-LEGAL FOUNDATIONS OF THE TRANSIT-TRANSPORT SECTOR OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	528
A. Koval, A. Bekmagambetov, L. Shayakhmetova, Sh. Aitimova COMPARATIVE ANALYSIS OF THE CLASSIFICATION OF INDUSTRIAL AND INSURANCE RISK IN ECONOMIC ACTIVITY USING THE EXAMPLE OF THE USA AND CANADA.....	542
A.T. Kokenova, A.R. Shalbayeva, I.Yu. Khan, K.K. Baigabulova, A.O. Demeubaeva THE STUDY OF REGIONAL STRATEGIES FOR MANAGING THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURE IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT.....	558
M. Mekin, T. Kurakbaeva, S. Serikbaev, Zh. Kairlieva, B. Kulbay IMPROVING THE SYSTEM OF STATE REGULATION OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES IN POST-SOVIET COUNTRIES.....	573
Y.T. Mengdikul, K.A. Utegenova, N.K. Sheken, D.A. Bekesheva, A.Z. Mashayeva CREATION OF A LOGISTICS SYSTEM IN THE RICE GROWING REGION OF KAZAKHSTAN AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL TRADE.....	588
B. Mubarakova, D. Urzalimova, A. Mussina, Z. Baishukurova, R. Yakudina DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISE AS A FACTOR OF INCREASING THE LEVEL OF EMPLOYMENT IN THE RK.....	603
G. Nurlikhina, M. Mekin, S. Serikbaev, B. Kulbay, S. Isagaliev STATE AND PROSPECTS OF MULTILATERAL COOPERATION BETWEEN KAZAKHSTAN AND RUSSIA.....	618
K. Satymbekova, M. Daurbayeva, V. Karibov, A. Raiymbekova, B. Korpaliyeva, Y. Uzun, A.A. Kuralbayev THE STRUCTURE OF MONEY MOVEMENT REPORTING AND THE BASIS OF ITS ANALYSIS IN THE COMPANY.....	636
A. Serikkyzy, A.S. Baktymbet, S.S. Baktymbet HUMAN CAPITAL ASSESSMENT IN THE CONDITION OF COMPETITIVENESS OF THE COUNTRY.....	650
K. Tastanbekova, A. Saparbayeva, S. Faizullina, A. Sarsenova, A. Issaeva, Hafez Abdo FEATURES AND SOCIO-ECONOMIC CONSEQUENCES OF THE INFLATIONARY PROCESS IN KAZAKHSTAN.....	665
Z. Tursynkulova, L. Omarbakiyev, A. Tuleeva, A. Abishova THE IMPACT OF TAX POLICY ON IMPROVING THE STANDARD OF LIVING OF THE POPULATION OF KAZAKHSTAN.....	680
N.A. Urzabayeva, Zh.A. Bekmurzayeva, Rab Nawaz Lodhi FORMATION OF A REGIONAL TOURISM PRODUCT OF THE MANGYSTAU REGION: A STRUCTURAL APPROACH.....	693
L.M. Sembiyeva, N. Shmygol, Zh.A. Shanaibayeva, G.K. Bekbusinova, A.Zh. Ismailova SOME ASPECTS OF THE REFORM OF THE EXPERT AND ANALYTICAL ACTIVITIES OF THE EXTERNAL STATE AUDIT BODIES.....	709

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Подписано в печать 29.02.2024.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

46,0 п.л. Тираж 300. Заказ 1.

*РОО «Национальная академия наук РК»
050010, Алматы, ул. Шевченко, 28, т. 272-13-19*